

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII

AUTORITATE DE STAT AUTONOMĂ

HOTĂRÂREA nr. 720 Din 29.09.2021

Dosar nr.: 782/2020

Petiția nr.: 6710/28.10.2020

Petent:

Reclamat:

Obiect: demnitate; poezie publicată în mediul online, care încalcă demnitatea rutenilor:

”Chemare la apărare:

Așa pe neobservate

Pe furiș și ca furtuna

Au introdus între oameni

Un mare necaz

Toți ucrainenii noștri

Au început să întrebe

De unde s-a putut lua

Ce-i de zis la asta?

Iar când bistrițenii noștri

Au privit așa ceva

Pentru noi voi fi străin

Pentru că eu am făcut asta.

După cum se vede,

Rușine mare cade pe bistrițeni

Că ei nu mai sunt ucrainieni

Ci un fel de ruteni

Iar bistrițenii cer

Toate acestea să le știe bine

Să nu fie păcăliți

Și să-și vândă sufletul”

Numele, domiciliul sau reședința părților
Numele, domiciliul, reședința sau sediul petentului
1.

Numele, domiciliul, reședința sau sediul reclamatei
1.

II. Procedura de citare

2. Având în vedere contextul evoluției epidemiologice determinate de răspândirea virusului SARS-CoV-2, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a informat părțile cu privire la faptul că au posibilitatea de a trimite punctul de vedere în scris (precum și orice alte acte sau dovezi), soluționarea speței urmând a se face în lipsă, cu acordul acestora;
3. În temeiul art. 20, alin. 4 din **O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare**, republicată (în continuare **O.G. nr. 137/2000**), s-a îndeplinit procedura de citare.
4. Părțile au fost citate pentru data de 13.04.2021 la sediul Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării (în continuare CNCD).

III. Susținerile părților

Susținerile petentului

5. Petentul, Președinte al Uniunii Culturale a Rutenilor din România, susține că poezia scrisă de reclamat, și publicată în mediul online de către profesorul D.C., aduce atingere demnității rutenilor, în general, precum și acestuia, în mod special.
6. Petentul susține că mai există “o mână de ruteni”, iar reclamatul îi defăimează prin negația existenței acestora. Versurile reclamate sunt:
*”Chemare la apărare:
Așa pe neobservate
Pe furiș și ca furtuna
Au introdus între oameni
Un mare necaz
Toți ucrainenii noștri
Au început să întrebe
De unde s-a putut lua
Ce-i de zis la asta?
Iar când bistrițenii noștri
Au privit așa ceva
Pentru noi voi fi străin
Pentru că eu am făcut asta.
După cum se vede, rușine mare cade pe bistrițeni
Că ei nu mai sunt ucrainenii*

*Ci un fel de ruteni
Iar bistrițenii cer
Toate acestea să le știe bine
Să nu fie păcăliți
Și să-și vândă sufletul”
Sfântă scriptură ne învață
Și ne avertizează că cine își păierde sufletul
În veci va dispărea
De când există satu*
Oamenii au trait în armonie
Limba era ucraineană
Așa (cu ea) se vorbea.
Acuma auzim că nu e așa.
Acest domn care a comisa asta
Are și doctorat
Să vorbească rutenește
Niciun cuvânt nu știe
După asta poți să cunoști
Ce păcăleală este
De ce să cunoști această limbă
Funcția să fie!
Din păcate sunt 2 nații
Care nu au mama
Nu au neamuri, ținutul lor
Țigani și rutenii.
În Bistra nu s-a auzit
De ceva ruteni
De veacuri aici trăiesc
Huțulii ucrainieini.
Dar cine vrea să fie altcineva
A lui Bestie (urâțenie)
Să se ducă după domnul lor
Acolo în Hunedoara.*

Sușinerile reclamatului

7. Reclamatul susține că poezia considerată discriminatorie de către petent nu îi aparține, însă a citit-o și i se pare că este un pamflet, scrisă fără intenția a defăima rutenii.

Reclamatul susține că pe înscrisurile depuse la dosar nu există niciun cuvânt defăimător la adresa rutenilor, ci, dimpotrivă, ei sunt cei care au pronunțat cuvinte jignitoare și defăimătoare la adresa familiei sale, numindu-l pe acesta “hoț”, iar pe fiul său, tot preot, “Antihrist”.

Reclamatul susține că în localitatea Bistra, comuna în care s-a născut, crescut și îmbătrânit (83 de ani), este de etnie ucraineană, situată la granița cu Ucraina și la fel

sunt și celelalte localități de etnie ucraineană, cu oameni pașnici, primitori, care se bucură de respectul fraților români.

Reclamatul arată că au tradiții frumoase, cultură, Biserica Ortodoxă în limba maternă, o conducere bisericească la nivel de Vicariat, sub jurisdicția Patriarhiei Române.

De asemenea, reclamatul arată că, în cadrul școlii din sat, există predare în limba română și ucraineană, există liceul ucrainean Taras Sevcenko, precum și reprezentare la nivel de Parlament, prin Uniunea Ucrainenilor din România, dar, cu toate acestea, cu 15 ani în urmă, a venit reclamatul, un strain de neam și limbă, și a înființat Uniunea Rutenilor spunând că ucrainenii din zonă sunt rutari.

8. Reclamatul consideră că petentul s-a căpătat la banul țării, a început să-și facă membrii, organizând petreceri în localități, revelioane, festivaluri, excursii și tabere pentru copii, pretinzând voturi.

Reclamatul mai arată că, pe perioada cât a fost parorh, l-a rugat pe petent să nu dezbină satul, însă a fost în zadar. Au primit funcții plătite bine și chiar mașini, la care nu vor să renunțe.

Având în vedere cele de mai sus, reclamatul solicită respingerea petiției.

IV. Motivele de fapt și de drept

Cadrul legal aplicabil. Dreptul național și internațional aplicabil / jurisprudența
Prevederile legislative relevante în prezenta cauză sunt următoarele:

9. Constituția României:

- **Articolul 1 alin (3):** *“România este stat de drept, democratic și social, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile cetățenilor, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme, în spiritul tradițiilor democratice ale poporului român și idealurilor Revoluției din decembrie 1989, și sunt garantate.”*

- **Articolul 16 Egalitatea în drepturi:** *“(1) Cetățenii sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări. (2) Nimeni nu este mai presus de lege. (...)”*

- **Articolul 29 Libertatea conștiinței:**

“(1) Libertatea gândirii și a opiniilor, precum și libertatea credințelor religioase nu pot fi îngrădite sub nici o formă. Nimeni nu poate fi constrâns să adopte o opinie ori să adere la o credință religioasă, contrare convingerilor sale, (2) Libertatea conștiinței este garantată; ea trebuie să se manifeste în spirit de toleranță și de respect reciproc”.

- **Articolul 30 Libertatea de exprimare:** *(1) Libertatea de exprimare a gândurilor, a opiniilor sau a credințelor și libertatea creațiilor de orice fel, prin viu grai, prin scris, prin imagini, prin sunete sau prin alte mijloace de (6) Libertatea de exprimare nu poate prejudicia demnitatea, onoarea, viața particulară a persoanei și nici dreptul la propria imagine.*

10. O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare

- **Articolul 2 alin. (1):** *”Potrivit prezentei ordonanțe, prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice.”*

- **(5):** *”Constituie hărțuire și se sancționează contravențional orice comportament pe criteriu de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, gen, orientare sexuală, apartenență la o categorie defavorizată, vârstă, handicap, statut de refugiat ori azilant sau orice alt criteriu care duce la crearea unui cadru intimidant, ostil, degradant ori ofensiv”*

- **Articolul 15 (1) Dreptul la demnitatea personală :** *„Constituie contravenție, conform prezentei ordonanțe, dacă fapta nu intră sub incidența legii penale, orice comportament manifestat în public, având caracter de propagandă naționalist-șovină, de instigare la ură rasială sau națională, ori acel comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității ori crearea unei atmosfere de intimidare, ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare, îndreptat împotriva unei persoane, unui grup de persoane sau unei comunități și legat de apartenența acestora la o anumită rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială sau la o categorie defavorizată ori de convingerile, sexul sau orientarea sexuală a acestuia”.*

11. Convenția Europeană a Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale; Articolul 10 alin.

(1): *“ Orice persoană are dreptul la libertate de exprimare. Acest drept include libertatea de opinie și libertatea de a primi sau a comunica informații ori idei fără amestecul autorităților publice și fără a ține seama de frontiere. Prezentul articol nu împiedică Statele să supună societățile de radiodifuziune, cinematografie sau televiziune unui regim de autorizare”.*

(2): *“Exercitarea acestor libertăți ce comportă îndatoriri și responsabilități poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni prevăzute de lege care, într-o societate democratică, constituie măsuri necesare pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății, a moralei, a reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea informațiilor confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești”.*

Articolul 14 Interzicerea discriminării: *“Exercitarea drepturilor și libertăților recunoscute de prezenta Convenție trebuie să fie asigurată fără nicio deosebire bazată, în special, pe sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte*

opinii, origine națională sau socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau orice altă situație”.

Principiile de analiză

12. Curtea Constituțională a statuat în mod constat că „*principiul egalității implică un tratament egal pentru toți cetățenii aflați în situații egale*”. Totodată, Curtea Constituțională a reținut că „*principiul egalității consacrat de art. 16 alin. (1) din Constituție nu presupune uniformitate, așa încât, dacă:*

- *la situații egale trebuie să corespundă un tratament egal,*
- *la situații diferite, tratamentul juridic nu poate fi decât diferit. Egalitatea părților nu exclude, ci chiar implică un tratament juridic diferențiat”.*

13. Prin urmare, se poate vorbi de o posibilă **discriminare directă** în condițiile în care o persoană este tratată în mod nefavorabil, prin comparație cu modul în care au fost sau ar fi tratate alte persoane aflate într-o situație similară, iar motivul acestui tratament îl constituie o caracteristică concretă a acestora, care se încadrează în categoria „*criteriului protejat*”.

14. Pentru existența discriminării directe trebuie îndeplinite cumulativ următoarele **condiții:**

- existența unui tratament diferențiat manifestat prin: orice deosebire, excludere, restricție sau preferință;
- existența unui criteriu de discriminare;
- existența unui raport de cauzalitate între criteriul de discriminare și tratamentul diferențiat;
- **tratamentul diferențiat trebuie să aibă ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea, folosinței sau exercitării în condiții de egalitate a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a unui drept recunoscut de lege;**
- existența unor persoane sau situații aflate în poziții comparabile.

Aplicarea principiilor la speță

15. În fapt, Colegiul Director reține afirmații cu un posibil caracter discriminatoriu, exprimate prin versuri.

16. În drept, Colegiul director se raportează la libertatea de exprimare și corelativ la dreptul de a nu fi supus discriminării. Dreptul de a nu fi supus discriminării constituie unul dintre drepturile fundamentale într-o societate democratică, dreptul la egalitate constituind un drept cu aplicare imediată și nu progresivă având în vedere că discriminarea în sine este un afront adus demnității umane. Tratamentul discriminatoriu are de cele mai multe ori ca scop sau ca efect umilirea, degradarea sau interferența cu demnitatea persoanei discriminate, în mod particular, dacă acest tratament se manifestă în public. Tratând pe cineva mai puțin favorabil pe baza unor criterii inerente, sugerează în primul rând dispreț sau lipsă de respect față de personalitatea sa.

17. Libertatea de exprimare constituie valoarea fundamentală a unei societăți democratice și plurale. Din această perspectivă, libertatea de exprimare are un rol substanțial în rândul drepturilor fundamentale cuprinse în Constituție și constituie

trunchiul comun pentru exercitarea drepturilor fundamentale din sfera comunicării. În această sferă se includ: dreptul la libertatea presei, dreptul la libera exprimare a creațiilor artistice sau cele din zona literaturii, libertatea de predare a științei și libertatea creației. De asemenea, de acest trunchi comun se leagă și libertatea conștiinței, a religiei și libertatea de întrunire. Acest grup de drepturi asigură participarea avizată a cetățeanului la procesele sociale și politice. Exprimarea liberă a opiniilor și credințelor, chiar și a celor nepopulare sau atipice, reprezintă condiția fundamentală a existenței unei societăți vii și capabilă de dezvoltare.

În nenumăratele decizii asupra libertății de exprimare, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a arătat că acest drept „acoperă nu numai informațiile și ideile primite favorabil sau cu indiferență ori considerate inofensive, dar și acele care șochează sau deranjează. Acestea sunt cerințele pluralismului, toleranței, spiritului deschis, fără de care nu există societate democratică. (CEDO, Lingens c. Austriei, nr. 9815/82, hotărârea din 08.07.1986).

Libertatea de exprimare nu este însă un drept absolut și comportă limitări în situații expres prevăzute de lege. În acest sens, este relevantă practica Curții Europene a Drepturilor Omului de la Strasbourg în aplicarea art. 14 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului. Necesitatea oricărei restricții privitoare la exercițiul libertății de exprimare trebuie să fie stabilită de o manieră convingătoare, iar autorității naționale îi revine atributul evaluării existenței unei “nevoii imperioase” susceptibile de o anumită marjă de apreciere (Corneliu Bârsan, Convenția Europeană a drepturilor omului, Comentariu pe articole, Vol. I., Ed. All Beck, București, 2005, pag. 801.) Protecția demnității umane este una dintre valorile protejate în raport cu libertatea de exprimare. Libertatea de exprimare este susținută până la limita în care încalcă un alt drept fundamental într-o măsură atât de gravă, încât dreptul la libertate de exprimare devine secundar. Libertatea de exprimare acoperă și declarațiile jignitoare până la momentul la care acestea nu conduc la incitare violentă (Surek și Ozdemri vs. Turcia, Karatas vs. Turcia, Oberschlick-Austria și Nilse – Johnsen vs. Norvegia – CEDO).

18. Raportându-ne la obiectul petiției supus dezbaterii Colegiului Director, **trebuie analizat dacă versurile publicate în mediul online** reprezintă acțiuni de defăimare și învrăjbre la adresa petentului și a membrilor comunității rutenilor.

Convenția Europeană a Drepturilor Omului, ratificată de România prin Legea nr. 30 din 18 mai 1994, prevede în Art.10 că: “orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare” și precizează în mod expres limitele acestui drept în aliniatul 2 al aceluiași articol: “exercitarea acestor libertăți, (n.n. libertatea de exprimare, de opinie și libertatea de a primi sau de a comunica informații ori idei) ce comportă îndatoriri și responsabilități, poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni prevăzute de lege, care constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru ... protecția reputației sau a drepturilor altora.”

Scopul Convenției Europene a Drepturilor Omului constă în protejarea drepturilor nu teoretice sau iluzorii, ci concrete și efective; prin urmare, drepturile enunțate nu generează numai simple obligații de abținere, ci reclamă uneori măsuri pozitive din partea statului contractant.

Legislațiile naționale, ca și art. 9 și 10 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, proclamă și garantează libertatea de gândire, conștiință și religie, precum și libertatea de exprimare, acestea constituind fundamente esențiale ale unei societăți democratice, condiții primordiale ale progresului acesteia.

19. Posibilitatea fiecărui individ de a îmbrățișa și de a exprima în orice domeniu propriile concepții, trăiri și idei reprezintă o problemă vastă, “un drept individual, ce ține de libertatea spirituală a fiecărei persoane dar și un drept convivial, facilitând comunicarea cu ceilalți” [1]. Libertatea de exprimare este un drept neobisnuit întrucât, pe de o parte, creează un mediu interactiv, un spațiu al dialogului, iar pe de altă parte, implică un drept la critică, aducând atingere intereselor legitime ale altor persoane.

Libertatea de exprimare, reglementată de art. 10 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, implică două elemente interdependente, libertatea de opinie și libertatea de a recepta sau de a comunica informații fără restricții. Garantând pluralismul ideilor și concepțiilor, toleranța, aceasta acoperă toate activitățile umane – politice, comerciale, culturale, științifice, artistice. În *cauza Müller contra Elveției* din 24 mai 1986, Curtea a subliniat ca art. 10 din Convenție înglobează și libertatea creației artistice. Comunicarea artistică constă în transmiterea mesajului artistic de la creator la receptor prin intermediul operei de artă.

Art. 9 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului constituie prevederea cheie cu privire la libertatea de gândire. Libertatea de exprimare nu poate fi disociată de recunoașterea libertății de gândire, conștiința sau religie, a libertății de a-ți manifesta opiniile față de ceilalți membri ai societății. În timp ce art. 9 protejează dreptul de a comunica anumite convingeri, idei structurate, cu o anumită pondere în viața socială, art. 10 apără dreptul de a primi informații de orice natură, precum și dreptul de a-ți exprima orice idee, fără ca aceasta să capete o anumită “stare de convingere”, chiar și pe cele care pot soca sau deconcerta pe cei din jur, cu excepția celor care nu sunt compatibile cu valorile unei societăți democratice [3].

Un stat poate limita exercitarea drepturilor și a libertăților garantate de Convenția Europeană a Drepturilor Omului, dar cu îndeplinirea a trei condiții – ingerința să fie prevăzută de lege, să urmărească un scop legitim și să fie necesară într-o societate democratică. Art. 9 par. 2 enumeră scopurile legitime – siguranța publică, protecția ordinii publice, a sănătății și a moralei publice precum și drepturile și libertățile celorlalți.

20. În prezenta speță, versurile reclamate nu instigă la ură, nu încalcă siguranța publică și protecția ordinii publice, a sănătății ori moralei publice, ci este doar un mod de exprimare a propriilor gânduri, opinii cu privire la comunitatea cetățenilor de etnie ucraineană din jud. Maramureș.

De altfel, Colegiul director reține din documentele anexate la dosar acțiunile de defăimare, la care face referire petentul, data la care au avut loc și în ce au constat acestea.

Având în vedere argumentele prezentate mai sus, Colegiul director consideră că faptele nu constituie acte de discriminare astfel cum sunt definite prin prevederile

O.G. nr.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, ci se încadrează în limita libertății de creație.
Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, cu 5 voturi pentru și 3 împotriva,

**COLEGIUL DIRECTOR
HOTĂRĂȘTE:**

1. Faptele nu reprezintă discriminare conform prevederile O.G. nr.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată, acestea se încadrează în limita libertății de creație;
2. Se va răspunde părților în sensul celor hotărâte.

VI. Modalitatea de plată a amenzii

Nu este cazul

VII. Calea de atac și termenul în care se poate exercita:

Prezenta hotărâre poate fi atacată la instanța de contencios administrativ, potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare, republicată și Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ.**

Membrii Colegiului Director prezenți la ședința de deliberări desfășurată în data de 29.09.2021 au fost: ASZTALOS CSABA FERENC – Membru, DIACONU ADRIAN - Membru, GRAMA HORIA – Membru, HALLER ISTVÁN –Membru, LAZĂR MARIA – Membru, MOȚA MARIA – Membru, OLTEANU CĂTĂLINA – Membru, POPA CLAUDIA - Membru

Prezenta hotărâre va fi comunicată în baza Ordinului Președintelui CNCD nr. 138 din 24.03.2020.

**ASZTALOS CSABA FERENC
Membru Colegiului director,
Președinte CNCD**

Data redactării: 06.10.2021

Redactat și motivat de A.P.G. și H.G

Notă: Hotărârile emise de Colegiul director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării potrivit prevederilor legii și care nu sunt atacate în termenul legal, potrivit

O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare și Legii 554/2004 a contenciosului administrativ, constituie de drept titlu executoriu.